

QENDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE VLORË

KARTË - TEKNOLOGJIKE

Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

Figurë 1; 2; 3. Fruta të shekullit të 21

Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

- Pema, mund të arrij një lartësi deri në 3 m.
- Fruti është në formë të zgjatur, shkon 1 deri në 2 cm.

Frutat piqen nga muaji Korrik deri në muajin Tetor.

Lycium Barbarum - është bimë e familjes *Solanaceae*, rritet në formë shkurre, me origjinë nga Tibeti.

Frutat përmbajnë fara të vogla (në çdo pikë 10-60 fara).

Figurë 4; 5; 6. Fruta të thatë Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

Frutat mund të konsumohen por, oksidohen shpejt dhe zakonisht tregëtohen në dyqane si fruta të thata ose mund të blihen në formën e kapsulave, çaj dhe lëng.

Eksportuesi më i madh është Kina.

Figurë 7; 8. Pamje nga vjelja e Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

Goji Berry (*Lycium Barbarum*), një frut bimor, është përdorur si një ilaç tradicional për shëndetin e përgjithshëm, dhe studimet e fundit sugjerojnë se ka dëshmi reale për përfitimet e saj të supozuara. Shumë lloje të manave ofrojnë antioksidantë të dobishëm që mbrojnë trupin nga sëmundjet kronike, dhe frutat (manaferrat) goji mund të përmbajnë përbërje shtesë për të përmirësuar shëndetin e syve. Frutat e kuq të thatë supozohet të nxisin sistemin imunitar dhe aktivitetin e trurit, mbrojnë kundër sëmundjeve të zemrës dhe kancerit, dhe përmirësojnë jetëgjatësinë. Mishrat e Goji përmbajnë vitaminë C, vitaminë B2, vitaminë A, hekur, selen dhe antioksidantë të tjerë, sidomos polisaharidet. Në Shqipëri, këto bimë janë te domosdoshme për tu kultivuar, edhe pse mund të gjesh parcela të vogla në fazën eksperimentale duke u përpjekur të dalin me prodhime private vendore të kokrrës së **Goji Berry (*Lycium Barbarum*)** në (Sarandë, Delvinë). Fermerët e Kosovës kanë vite përpara homologëve të tjerë shqiptarë përta i përket kultivimit të bimëve të gojës (kociberri). Aty, kultivimi i manave goji është bërë një biznes parësor që shërben kryesisht në nevojat e tregut lokal. Goji Berry (*Lycium Barbarum*), kryesisht është bimë e importuar dhe çmimi i tyre nuk është i përballueshëm, dhe për më shumë një fakt i tillë është se sipërmarrësit kosovarë kanë investuar seriozisht në mbjelljat e reja të manave si Aronia dhe Goji Berry. Një përfitim tjetër i Goji Berry, për të marrë parasysh është lehtësia e tyre për t'u transportuar. Ato vijnë në një paketim të vogël dhe shpesh është më e lehtë për ta konsumuar në sasi të vogla për faktin e lëndëve të larta ushqyese që përmban, nuk mund të konsumohet në sasi të madhe frutash. Për shembull, kur krahasoni manaferrat e Goji Berry dhe peshën e portokalleve për peshë si ushqime të vitaminës C, manaferrat e Goji Berry përmbajnë deri në 500 herë më shumë vitaminë C. Prandaj është e nevojshme, sa më shpejt t'i kushtojmë vëmendje dhe përhapje sa më të gjerë në Shqipëri, për shkak të rëndësisë dhe vlerave që ka kjo bimë si pjesë e frytikulturës alternative midis kulturave të tjera.

Kërkesat për klimë, tokë dhe kushtet e mbjelljes.

- Ka kërkesa të larta ndaj dritës, e cila është arsyeja pse ajo duhet të mbillen në zonat me diell, me më shumë dritë gjatë ditës.

- Rritja e intensitetit të ndriçimit lejon fotosintezën produktive, duke krijuar fruta mesatar me përmbajtje të lartë të sheqerit dhe rritjen e përmbajtjes së përbërësve aktivë.
- Bimët e rritura janë jashtëzakonisht rezistente dhe përballojnë temperaturat nga -20 (-30) deri në +40 °C.

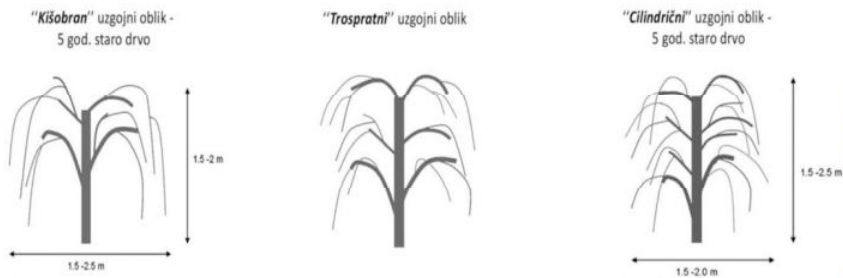
Figurë 9; 10. Fruta të pjekur të Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

- Po në lidhje me përshtatshmërinë e tyre mund të jetë në të gjitha llojet alkaline të tokës deri në përbërje neutrale, me përjashtim të tokave me origjinë nga pyjet halore, ne toka me PH mbi 7.0, përshtatet mirë.
- Shumica kërkon tokë të cilësisë së mesme, me përzierje plehrash ose pleh zgorjelog.
- Distanca e mbjelljes janë në mbjelljet e formës së lire të kurorës 2.00 m x 3.50-4.00 m, në mbjelljet e formës palmet 2.00 m x 2.50 m, në mbjelljet intensive 2.80 m x 1.50 m.
- Nuk ka kërkesa për plehrime, mund të mbillet në toka të varfra, jo shumë pjellore, me pak mikroelementë.
- Nuk ka kërkesa për ujë. Duron edhe në toka të thata nga mungesa e lagështisë. Por, në verë mund rekomandohet të ujitet me pika, ose me sprucator në çdo 8-10 ditë, në varësi të përbërjes së tokës për lagështi në kushtet e thatësirës e temperaturave të larta, sidomos në vitet e para.
- Pjekja e frutave fillon në muajin Korrik dhe vazhdon deri në ditët e para të ftohta të vjeshtës (Tetor).
- Preket nga afidet dhe tripset e luftohet me insekticide entomofage, preket nga Hiri dhe luftohet me pesticide.
- Rrallimi i tyre bëhet fizikisht pa përdorur pesticide.
- Gjithashtu fletët e bimëve mund të thahen dhe përdoren si çaj ose me thithje.
- Mbahet si fidan në kova plastike të vogla me lartësi fidani mbi 20 cm.

Krasitja

- Ka dy lloje të krasitjes:
 - Për formimin e sistemit të trajnimit dhe
 - Harmonizimi i rregullt vegjetativ dhe potencialit gjenerues të bimëve për të marrë fruta maksimale.

UZGOJNI OBLICI - GOJI BERRY

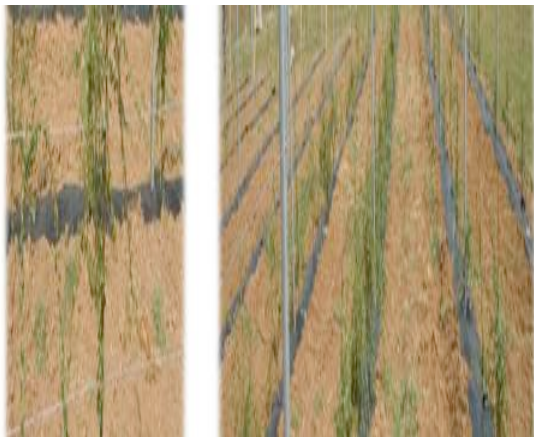
Në rritjen "italiane" rrekomandohet forma cilindër e rrities.

Figurë 11. Forma të mbajtjes së bimës të Goji Berry (*Lycium Barbarum*)

Për Goji Berry (*Lycium Barbarum*, nuk është e rekomanduar të kalojë lartësinë 1.2 m deri në 1.5 m, sepse bima bëhet i brishtë dhe kur era vjen dhe bienen frutat lakohen degët.

Kjo është arsyeja pse krasitja, faktori kryesor si operacion, kërkohet të kryhet nga viti i mbjelljes.

Figurë 12; 13; 14; 15; 16 Pamje nga mbjellja e Goji Berrit(*Lycium Barbarum*)

Importohet Goji Berry nga Kina, në disa farmaci bimore, në formë të thata me çmim prej 35 Euro/kg në pakicë.

- Në vitin e parë të mbjelljes në muajin Mars lulëzon, mund të prodhojë pak fruta.
- Në vitin e dytë; prodhimi intensiv arrin deri në 0.3 kg/bimë fruta të thata, dhe 330-900 kg/ha.
- Në vitin e tretë; prodhon 1-1.5 kg/bimë ose 1.660-3.300 kg/Ha.
- Në vitin e pestë; prodhon 3 kg / bimë ose 5 deri në 10 t /Ha.

Specialist:

Llambro Dhima